

**Saving God from True Believers
(It's the least we can do for Him after everything He did for us)
Rabbi Herzl Hefter**

www.har-el.org

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן יד

אם יש למנוע מלישא אשה שחוששין שהיא בת הנדה והיא צנועה ובעלת מדות טובות .

כ"ז סיון תשל"ח. מע"כ נכדי היקר והחביב מאד הרה"ג מוהר"ר יעקב טענדלער שליט"א .

הנה אחיך הרה"ג מוה"ר מרדכי שליט"א אמר שנשאלת מאחד שראה שידוך שהציעו לו בתולה צנועה ויקרה יראה את השי"ת ומדקדקת מאד בדיני התורה ובעלת מדות חשובות ואוהבת תורה ולומדיה, אבל הוריה אינם שומרי תורה שא"כ היא בת הנדה... וראוי להרחיק מהם, אם יש לו לחוש לזה בבתולה זו להמנע מלנושאה בשביל זה אף שהיא צנועה ויקרה ובמדות טובות כדלעיל . **הנכון**... מ"מ כשלא ידוע ודאי יש לנו לסמוך שאינה בת הנדה אלא אשה שנולדה בהיתר... שלכן הוא ודאי דבר המצוי שבשעה שכבר עברו ימי טומאתה שהיה גליא כלפי שמיא רחצה בים ובאגמים (לייקס) שהם מעיינות ובנהרות ונטהרה ואף אם היתה לבושה איזה בגד שלובשות הנשים כשרוחצות במים ובנהרות אין זה דבר החוצץ ואז נתעברה מבעלה שנמצא שלא היתה נדה בשעה ששמשה עם בעלה ונתעברה עם בת זו... אבל כיון שאין בכך הנדה איסור דאורייתא ואף לא איסור דרבנן ודאי יכולין לסמוך על סימנין אלו דכשהיא צנועה ובעלת מדות טובות ויראת השי"ת ואוהבת תורה ולומדיה ומדקדקת באיסורי תורה יש לסמוך דאינה בת נדה דנודמן שאמה רחצה להנאתה במקום שכשר לטבילה והיתה טהורה בשעת הביאה שנתעברה היא מזה...

והנני זקנך אוהבך בלוי"ג, משה פיינשטיין

Q:Should one abstain from marrying a woman who may be the daughter of a niddah but is modest and virtuous?

A: You ask whether he should be concerned about marrying this maiden since her parents were not observant and therefore she is the daughter of a niddah (regarding whom the Talmud advises not to marry them) despite the fact that she is modest and virtuous... **It seems to me** that since we do not know for sure that she is the daughter of a niddah we certainly should rely on the assumption that she is not. This is because it is possible that her mother bathed in a lake at particularly the correct time of the month etc. and therefore the mother was actually not a niddah at the time of conjugal relations with her husband. I am willing to assume this since marrying the offspring of a niddah does not involve either a biblical or rabbinical prohibition and we can definitely rely on the

indicators that her mother was not a niddah since she is modest and virtuous (whereas the Talmud attributes lack of modesty and brazenness to the children of niddot).

הרב הרצוג, תחוקה לישראל עמ' 20

מעין שותפות
ד) מכל האמור יש לנו להתבונן עוד. הלא יסוד המדינה מעצמו הוא מעין שותפות. הרי זה כאילו ע"י תיווך ידוע באו גוים, נניח אפילו עובדי אלילים, לידי הסכמה לתת לנו להקים ממשלה משותפת באופן שתהיה לנו עליונות ידועה וששם המדינה יקרא על שמנו. כלום היתה על מדינה זו תורת מלכות ישראל באותה המדה של מלכות ישראל כימי דוד ושלמה, של מלכות ישראל, במובן של המלכות שהיתה עומדת להיוסד בכניסת ישראל לארץ כנען, שהיא התמונה המרחפת בכל הרקע של תורת משה בקשר עם אותם המצוות? הרי זה ענין אחר. בעצם זוהי שותפות של עם ישראל ועם נכרי בתנאים כאלה.

Furthermore, the nature of the State itself is a partnership of sorts... As if through negotiations the nations agreed to allow us to establish a shared government in which we would be the senior partners and have the right to determine the name of the State. Is that considered the sovereignty which existed in the time of David and Solomon? Rather this [sovereignty] is of a different nature. In essence it is shared between the Jewish People and the nations upon these conditions...

בראשית פרק יח

(כה) חֲלֵלָה לָךְ מַעֲשֵׂתוֹ פְּדָבֵר הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם־רָשָׁע וְהָיָה כְּצְדִיק פְּרָשָׁע חֲלֵלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט פְּלִי־הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט:

²⁵ That be far from thee to do after this manner, to slay the righteous with the wicked: and that the righteous should be as the wicked, that be far from thee: Shall not the Judge of all the earth do right?

Plantinga, Alvin; *Warranted Christian Belief*. New York: Oxford University Press. 2000, p.200

[Human beings, created in the image of God], “were created both with appropriate affections and with knowledge of God and his greatness and glory.”

של"ה הקדמה (Isaiah HaLevi Horovitz 1565 – 1630)

ונפרש אם ירצה השם בארוכה ענין **מבשרי אחזה אלוה**, שמצלם ודמות אדם נודע ונתגלה מציאות השם... אם דבוק הוא למעלה ומתדמה לו יתברך לילך בדרכיו נקרא שמו בעצם אדם מלשון אדמה לעליון, ועל כסא דמות אדם, ואם הוא מפריד את עצמו מהדביקות, אז נקרא אדם על שם האדמה אשר לוקח ממנה, ועפר הוא ולעפר ישוב. אמנם שם אדם המורה על אדמה לעליון, זהו עיקר התכלית, ... על כן שם אדם בעצם, שכן עולה במספר בשמו הגדול במילואו 'יוד' 'הא' 'ואו' 'הא'

Through my flesh I will perceive God, from the form and image of *adam* God's reality is revealed....

This is why the word *adm* has the numerical value of the Great Name yud hev vav he.

תניא איגרת הקודש פרק טו

לקרב קצת אל השכל מאי דכתיב ומבשרי אחזה אלוה שהכוונה היא להבין קצת אלהותו יתברך מנפש המלוכשת בבשר האדם וע"פ מארו"ל ע"פ ברכי נפשי וגו' מה הקדוש ברוך הוא כו' אף הנשמה כו' וע"פ מאמר הזהר ע"פ ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח מתוכי נפח

ספר מי השילוח - פרשת לך

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך כו', ... כאשר התחיל אאע"ה התחיל לבקש ולחפש אחר שורש החיים... ע"ז אמר לו הש"י לך לך היינו לעצמך כי באמת כל דברי עוה"ז לא יקראו בשם חיים ועיקר החיים תמצא בך ... וע"ז נאמר במדרש מי הוא בעל הבירה הציץ עליו בעל הבירה וכפי הנראה הי' לו לכתוב הציץ אליו ולא עליו אך בראות א"א ע"ה את עסק דור הפלגה זאת יקרא בשם בירה דולקת כי הי' בעיניו לפלא מאד והרעים בנפשו מי ברא אלה הציץ עליו בעל הבירה היינו שהשיב לו הקב"ה הלא תראה בעצמך כי לכל העולם לא יקשה ואין אחד מהם שם על לב לאמר מי עשה זאת ואך בעיניך יפלא, ומהרעמות לבך תוכל לשער אשר בוודאי נמצא בורא הסובל כל עלמין וממלא כל עלמין והוא העיר לבך ונפשך לזה, וזה לשון עליו היינו על קושייתו שזה בעצמו הוא תירץ מספיק לפניו:

Mei Hashiloah – Lekh Lekha

“Now the Lord said to Abram: ‘Go forth from your country’” etc. ... When Abraham, peace be upon him, began inquiring and seeking out the root of life ... Hashem, may He be blessed, said to him: “Go forth” [Heb. לֵךְ לְךָ; lit. Go to/for you], i.e. to yourself, “for truthfully, all matters of this world are not called ‘life’, but you can find the essence of life within yourself.” ... Regarding this the midrash says: “Who is the owner of the citadel? The owner of the citadel looked out upon [Heb. עָלָיו] him.” Now presumably it should have stated ‘looked out to him [אֵלָיו]’, and not ‘upon him’ [עָלָיו]. Indeed, when our ancestor Abraham, peace be upon him, saw the deeds of the ‘generation of secession’ [=the builders of the Tower of Babel] – which is referred to as “a citadel alight” – it seemed to him most astounding, and he stirred in his heart: Who created all this? “The owner of the citadel looked out upon him” – i.e. the Holy One, blessed be He, replied: “But look within yourself! For none in the world is perplexed by this, and not a single one of them ponders: Who has made this? In your eyes alone is this astounding, and by the tumults of your heart you can surmise that there must be a Creator, encompassing all the worlds and filling all the worlds, and He was awakened your heart and your soul to this matter.” This explains the word עָלָיו [=upon, regarding], i.e. regarding his perplexity, for it itself is considered a sufficient resolution before Him.

ספר צדקת הצדיק - אות רמז

וכן שמעתי על הציץ עליו בעל הבירה וכו' לשון עליו רצה לומר שאמר לו שאתה בעצמך גם כן מכלל בעל הבירה כי הלא כל העולם רואים זה ואין לבבם רועש כלל להשיג שיש בעל הבירה ולבקשו וזה שאתה מבקש גם זה הוא מצדי ובלבך מקום שכינתי וזה טעם אני

Tzidkat Hatzadik – 247

Likewise, I have heard regarding “the owner of the citadel looked out upon [Heb. עָלָיו]” etc., that by the word עָלָיו it implies the He told him: “You yourself are included in what’s called ‘the owner of the citadel’, for all people see this and their heart does not stir at all, so that they may come to realize that there is an owner of the citadel and seek after Him. And that which you have sought me, that too is my doing, and within your heart is my dwelling place – and this is the meaning of ‘I’ [Heb. אֲנִי].

מחשבת חרוץ אות יא

וספרן של צדיקים שומרי תורת ה' הוא הספר תורה דכתיבא ומנחא לכל הדורות לעשות את כל דברי התורה הזאת, כידוע דששים ריבוא אותיות התורה נגד ששים ריבוא נשמות בני ישראל שהם עצמן אותיות התורה,

בית יעקב משפטים אות ד

ה' אלהיך שזה מורה שכל הבריות שבעולם הם רק לבושין לרצון השי"ת ורק שנמצא מדרגות לבושין עלאין ולבושין תתאין כי עיקר שורש החיים של כל הבריאה ליכא מאן דידע וכמ"ש במס' (תגינה יג:) ברוך כבוד ה' ממקומו מכלל דמקומו ליכא מאן דידע ליה וכן איתא בזוה"ק (וירא ק"ג.) היינו שאין אדם יודע שורש נקודת החיים שבעומק לב האדם מה ענינה ומשוקתה כי אם היה אדם יודע זאת אזי היה יודע גם מקומו דקוב"ה שהוא שורש החיים של כל הבריאה ורק השערה יוכל אדם לשער בעלמו מהו שורש חייו ובשעת מתן תורה אז ראו כל ישראל מפורש שאין להם עסק רק עם השי"ת וכל הבריאה הוא רק לבושין לרצון השי"ת ואף טענות ומביעות שבין

תוד ישרים פרשת וירא עמ' כט

וכמו שביאר כבוד האמו"ר הרב הגאון הקדוש זללה"ה בענין ברית שהי' המנהג להתוך צעל חו ולעבור בין הבריתים לרמוז כי שנינו משורש אחד נבראנו ואז אחד לכולנו אל אחד נבראנו ומדוע נבגוד אית צאתיו כי כל בהסתר שנפחד אדם מנחצרו הוא רק מעניני עולם הזה המסתירים ומפרידים ואם נשוב לשורש הלא משורש אחד אנחנו ועל ענין זה הי' ברית הברית עם אברהם אבינו בין הבריתים אחר שהסיר ממנו כל עניני עולם הזה נשאר דבוק במקורו והברית הזה נגמר ברית מילה שניתן לו לעשות וזשם ברית קודש נגופו. ונזה נגמר רושם בהשפעת

Bet Yaakov

Creation is but a garment of the Will of God... The true source of the life of creation remains hidden from human beings. That means that man does not know the source of the life which resides in his own heart; its nature and desire. If one would comprehend this, one would know the place of the Holy One Blessed Be He.

Sod Yesharim

The meaning of walking in between the cuts of the covenant is to show in essence we all come from the same root, we have one father, One God created us so why should we be enemies?

ספר מי השילוח - פרשת מטות

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמור זה הדבר כו', בספרי, כל הנביאים נתנבאו בכה הוסיף עליהם משה שנתנבאה בזה הדבר, ודבר זה לא הי' נוהג אלא בדור הזה, והוא כי כל הנביאים הי' שליחותם לישראל במאמר נביאתם כפי העת והזמן וכפי כח השגתם כן התנבאו, ועלה ברוח נביאתם אשר דבר נבואה הלז יהי' קיים לעולמי עד, אך באמת נמצא שניים כפי ערך דור ודור, וע"ז הוסיף עליהם משר"ע להתנבאות בזה הדבר, היינו שהוא השיג כל דבר לפי שעתו ומקומו והבין כי הנבואה אינה רק לזמן ולאחר זמן יחפוץ הקב"ה בענין אחר,

The prophets perceived that their prophecy was eternal, while Moshe prophesized clearly which means that he understood that God's Will is constantly changing.

הרב הקדוש מפרשיסחא אמר, על שם 'שדי', כי כשהיה נברא העולם היה מרחיב והולך, כמאמר הגמרא, עד שאמר הקב"ה די. והוא, כי עיקר בריאת העולם היה כדי שיוכר גדולתו יתברך, ולכן אמר 'די', שמזה יכול להוודע.

Shaddai [it is sufficient] The purpose of the creation of the world is that God's greatness should be known. That is why God said "enough" meaning that from this creation I may be known.